

А. О. Милясевич. Поэтапная методика формирования художественно-образного мышления студентов-вокалистов. – Статья.

Аннотация. В статье сформированы и в полной мере раскрыты четыре этапа формирования художественно-образного мышления студентов-вокалистов и преподавателей пения. Анализируется постепенное овладение профессиональным мастерством и навыками самостоятельной работы студентов.

Ключевые слова: художественно-образное мышление, творческий процесс, информационно-когнитивный аспект, педагогические методы, креативность, креативное воспитание, тьюторское сопровождение.

A. Milyasevich. Phased methodology for the formation of artistic-figurative thinking of vocal students. – Article.

Summary. In the article four stages of formation of artistic and figurative thinking of students-vocalists and teachers of singing are formed and fully disclosed. The proposed methodology has its special advantages over the known existing ones, because the starting point is the complex of natural data and the ability to teach the singing of the student, and not just the methodical techniques of the teacher. The gradual mastery of professional skills and self-study skills of students, the ability to self-analysis and critical self-assessment, high mobility in unforeseen situations are analyzed.

Key words: artistic thinking, creative process, information-cognitive aspect, pedagogical methods, creativity, creative creation, tutorial support.

УДК 373.2.015.311:794.5.015.311:794.5

О. А. Омел'яненко

здобувачка вищої освіти IV курсу
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

В. А. Волкова

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБОМ LEGO У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розкрито теоретичні основи проблеми творчих здібностей дошкільників, визначено особливості конструювання як одного з ефективних засобів розвитку творчості в дітей. Представлено результати експерименту з дошкільниками з використанням конструктора LEGO.

Ключові слова: здібності, конструювання, творча діяльність, креативність, LEGO.

На сучасному етапі Україна перебуває на шляху реформування, потрібні творчі громадяни, ініціативні особистості, які зможуть знайти оригінальний, нестандартний підхід для вирішення будь-яких проблем. Мета навчальних закладів – посприяти тому, щоб діти в подальшому були не пасивними, замкнутими в соціумі, а навпаки, креативними, здатними ризикувати, ініціативними, інтелектуальними та суспільно корисними особистостями.

Дошкільний вік – період, коли дитина розкриває для себе новий світ. Творчі процеси в усій своїй повноті проявляються вже в ранньому дитинстві.

Завдання вихователя – своєчасно виявити закладені природою індивідуальні можливості кожної дитини. Необхідно підтримувати інтерес дитини до творчої діяльності. Організація такого специфічного процесу передбачає використання спеціальних вправ, завдань, створення ігрових ситуацій, які стимулюють дитячу творчість.

На розвиток здібностей значно впливає використання конструктора, який створює поживний ґрунт для гри, навчання, творчості, фантазії. Розвиток творчого мислення важливий для дитини, адже чим більше дитина створює нових ідей, конструює, вигадує, тим краще вона буде адаптуватися в житті, знаходити вихід із нестандартних ситуацій [3].

Підходи до проблеми розвитку творчих здібностей розроблені Б. Ананьєвим, Ю. Болотіною, З. Влащенко, Д. Гілдорфманом, Д. Давидовим, І. Дмитренко, В. Кудрявцевим, Е. Лісовською, М. Поддяковим, Б. Тепловим, Г. Чистяковою й іншими сучасними вітчизняними та закордонними вченими і педагогами.

У «Педагогічному словнику» поняття «здібності» визначається як «психічні властивості особистості, які є передумовою успішного виконання певних видів діяльності (набуття знань, умінь і навичок; використання їх у діяльності)». Також вони є результатом розвитку задатків [6, с. 23].

Творчість є однією з найзмістовніших форм психічної активності, це діяльність особистості, результатом якої є виготовлення креативних, оригінальних предметів або об'єктів, дослідження нових властивостей, фактів, закономірностей, створення сучасних, раніше невідомих відкриттів, інновацій.

Передумовою творчості, прояву здатностей дітей є креативність, потенційна здібність до різнобічного мислення, почуттів і дій. Її можна розглядати як основу продуктивного розвитку дошкільників, як потенціал, що забезпечує зростання, властиве так чи інакше кожній дитині. А результат – дитяча творчість, тобто той рівень оволодіння соціальним досвідом, для якого характерний самостійний вибір дошкільником спрямованості його діяльності, постановка цілей і вміння виробляти новий продукт [2, с. 7].

Креативність виражається у здатності до задуму, реалізації комбінування своїх знань і уявлень, у можливості та бажанні експериментувати, у здатності до створення образу, продумування і втілення ролі [1, с. 58].

Л. Виготський стверджував, що «творчою ми називаємо ту діяльність, яка приносить щось нове, оригінальне, однаково, чи буде це створено творчою діяльністю будь-якого внутрішнього світу або побудовою розуму чи почуття, яке виявляється в самій людині» [5, с. 37]. Будь-яка праця дошкільників, яка виходить за межі рутини, є творчим процесом. Отже, усе те, де дитина виявляє себе, щось змінює, уявляє, створює хоча-б частинку чогось нового, ми називаємо талантом.

Значно впливає на розвиток дитини конструктивна діяльність. Конструювання – практична діяльність дітей, змістом якої є складання різних об'єктів з ігрових будівельних матеріалів за допомогою конструктора [6, с. 170]. Така діяльність є основним складним процесом у пізнавальному, інтелектуальному розвитку дитини: вона опановує практичні знання, навчається виокремлювати ознаки, встановлює взаємозв'язки між предметами та деталями, розкриває закономірності з'єднання різних матеріалів, пізнає властивості.

Творчі здібності виявляються в умінні поєднувати елементи нестандартно, по-новому. Працюючи з конструктором, дитина навчається бачити його певні особливості, розвиває власні творчі здібності.

Існують різні типи конструктивної діяльності, які можна використовувати з дошкільниками: за зразком, за задумом і за даними умовами [7, с. 159].

Сутність першого виду полягає в копіюванні запропонованої конструкції. У такий спосіб зразок створюють на очах у дітей, які мають змогу бачити послідовність і особливості процесу. Дошкільник за інструкцією бачить поетапність дій, аналізує об'єкт і з'єднує деталі. Якщо постійно використовувати цей тип діяльності, то дитина не розвиває вміння креативно розв'язувати конструктивні завдання.

Особливістю конструювання за даними умовами є необхідність побудови на основі поставлених дорослим завдань. Для виконання цього завдання дитині треба бачити залежність призначення об'єкта, уміти враховувати потрібні вимоги, а також зосереджуватися на функціональності моделі. Конструюючи за таким типом конструктивної діяльності, дитина навчається виконувати виріб по-різному, дотримуючись тих самих умов. Це створює передумови для розвитку творчості.

Діяльність за задумом подібна до ігрової діяльності, адже дитина використовує для своїх цілей іграшки. Коли в дитини є ідея, вона може реалізувати її. Конструюючи будь-яку споруду, дитина сама, без будь-яких зовнішніх обмежень, ставить за мету спорудити конструкцію з матеріалу, який є в наявності, яка б відповідала задуму у грі.

Під час навчання дітей LEGO-конструюванню на початковому етапі пріоритетною є допомога педагога або старшої дитини, що має хороші конструктивні навички. Із набуттям досвіду роль дорослого зменшується, і поступово діти навчаються аналізувати зразок, добираючи відповідні деталі. Згодом необхідність у зразках відпадає, дошкільники віддають перевагу конструюванню за малюнком чи схемою, які теж повинні поступово ускладнюватись [4, с. 15].

Конструювання дошкільників спирається на їхню розумову діяльність та сприяє її розвитку. Щоби побудувати конструкцію з LEGO, дитині необхідно спланувати свою діяльність, продумати форму, ретельно обстежити правильні зразки, умовно розуміти, які складові деталі будуть необхідні, співвіднести їх одна з одною за формою та кольором, детально проаналізувати логіку їх розташування. Проте всі особливості дитина наперед передбачати не здатна. У процесі своєї конструктивної діяльності вона перевіряє їх на відповідність властивостям, робить необхідні корективи.

Діти, які захоплюються LEGO-конструюванням, відрізняються багатою фантазією, уявою, винахідливістю, активізацією розумових процесів і активним прагненням до творчої діяльності, бажанням винаходити, експериментувати. У них розвинене просторове, асоціативне мислення, що є основою інтелектуального розвитку [8, с. 5].

Використання цеглинок LEGO на заняттях удосконалює й урізноманітнює навчання, робить його оригінальним, творчим і цікавим для дітей.

Щоби дослідити вплив конструктора на розвиток творчих здібностей дітей, був проведений експеримент, який складався із трьох етапів. У процесі експерименту дітей було поділено на дві групи: експериментальну і контрольну. На етапі констатувального експерименту виявилось, що діти контрольної групи впорались краще, ніж діти експериментальної групи, але все одно, у них ще недостатньо сформовані навички конструювання.

Виявлено, що діти експериментальної групи мають високий рівень – 24%, середній рівень – 40%, низький – 36%; контрольна група: високий рівень – 32,3%, середній – 33,3%, низький – 34,3%.

У процесі організації дослідження експеримент включав у себе ігри з використанням LEGO, які були спрямовані на розвиток творчих здібностей дітей. Дидактичні ігри та вправи використовувались протягом кількох занять і в різних видах діяльності дітей. Формувальний експеримент складався із завдань на розвиток фантазії, креативності, логічності думок, творчості мислення, гнучкості, активності, пам'яті та формування сенсорних основ сприймання.

Для дітей були підібрані такі ігри: «Збираємо валізи», «Відтвори побачене», «Побудуй, не розплющуючи очей», «Зроби за картинкою».

Дидактична гра «Збираємо валізи» передбачала розвиток у дітей фантазії, активності, уміння встановлювати позитивні стосунки в команді, розвиток творчого мислення, гнучкості.

Для цієї гри потрібно об'єднатись у дві команди. У вихователя є мішечок, із якого кожна дитина повинна витягнути одну цеглинку LEGO. Завдання обох команд – зібрати фігуру людини. Далі пропонуємо їм уявну ситуацію: вони їдуть на відпочинок без дорослих. Для цього їм напередодні треба самостійно скласти свій чемодан. Завдання дітей – скласти з деталей конструктора речі, які вони візьмуть із собою. Після закінчення часу команди міняються валізами та відгадують, які речі команда буде брати з собою.

Метою гри «Відтвори побачене» є формування сенсорних основ сприймання, уміння порівнювати й узагальнювати, розвиток у дітей креативності, гнучкості.

Вихователь висипає перед дітьми набір цеглинок. Завдання дітей – побудувати яку-небудь конструкцію із цих цеглинок і описати її один одному.

Цікавою та захоплюючою виявилася гра «Побудуй, не розплющуючи очей». Її метою був розвиток у дітей дрібної моторики, креативності, гнучкості, уяви, активності, формування вміння конструювати із заплющеними очима.

У грі перед дітьми лежить плата і конструктор. Вони заплющують очі та намагаються що-небудь побудувати. Після цього повинні вигадати захоплюючу назву до цієї конструкції.

Гра «Зроби за картинкою» передбачала розвиток спостережливості, пам'яті, уваги та логічності, уміння співвідносити зображене на картці зі своїм виробом.

Перед дітьми лежать картки зі схемами-будівлями, а дошкільники повинні їх назвати, максимально наблизитися до зразка оригіналу та зробити виріб.

У процесі формувального експерименту діти були активними, лише деякі (12%) діти не справлялися із завданням. Інші (37%) були на середньому рівні.

Для перевірки ефективності використаних дидактичних ігор із LEGO у процесі експерименту був проведений контрольний експеримент і визначено динаміку розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Проаналізувавши отримані результати, ми прийшли до таких висновків. Ігри сприяли розвитку мислення, пам'яті, активізували в дітей увагу, а також вплинули на показники таких творчих компонентів у дошкільників, як фантазія, творче мислення, креативність, активність, логічність, гнучкість.

Контрольний експеримент дозволив виявити, що рівень здібностей дітей експериментальної групи завдяки використанню на заняттях і в діяльності LEGO-конструктора підвищився і становить: у 35% – високий рівень, у 38% – середній рівень, у 27% – низький рівень.

Отже, можна сказати, що ігри з використанням конструктора LEGO впливають на розвиток творчих здібностей дітей, покращують знання, формують інтерес. Дитина, яка захоплюється конструюванням, відрізняється добре розвинутою уявою, розвиненим просторовим мисленням, фантазією, технічними навичками, винахідливістю, бажанням творити й експериментувати. Використання LEGO в закладах дошкільної освіти дозволяє дитині думати, фантазувати, діяти та не боятися помилятися під час вирішення конструктивних дій, піднімає на більш високий рівень інтелектуальний розвиток та пізнавальну активність старших дошкільників, а це є однією зі складових частин успішності їх подальшого навчання у школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернс Р. Розвиток креативності у старших дошкільників. Київ : Дошкільне виховання, 2010. 418 с.
2. Біла І. Феномен дитячої творчості. *Дошкільне виховання*. 2011. № 1. С. 7.
3. Біла І. Особливості творчого конструювання в дошкільному віці. *Studia Humanitatis*. 2017. № 1. С. 10
4. Бондар Л., Гуцол С. LEGO-конструктор в освітньому процесі різновікової групи. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 2. С. 20.
5. Виготський Л. Уява і творчість в дитячому віці. Психологічний нарис : книга для вчителя. 3 вид. Київ, 1991. 93 с.
6. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
7. Дуткевич Т. Дитяча психологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
8. Шевчук Н. Інтеграція LEGO-конструювання в освітній процес. *Палітра педагога*. 2018. № 6. С. 8.

О. А. Омеляненко, В. А. Волкова. Развитие творческих способностей дошкольников с помощью LEGO в процессе занятий в дошкольном учреждении. – Статья.

Аннотация. В статье раскрыты теоретические основы проблемы творческих способностей дошкольников, определены особенности конструирования как одного из эффективных средств развития творчества у детей. Представлены результаты эксперимента с дошкольниками с использованием конструктора LEGO.

Ключевые слова: способности, конструирование, творческая деятельность, креативность, LEGO.

O. Omelianenk, V. Volkova. Developing Preschool Creativity with LEGO in a Preschool. – Article.

Summary. In the article reveals the theoretical foundations of the problem of creative abilities of preschoolers, defines the design features as one of the effective means of developing creativity in children. Presents the results of an experiment with preschoolers using the LEGO constructor.

Key words: abilities, design, creative activity, creativity, LEGO.